

احمدی، چاپخانه، چند چاپخانه با این نام در سده ۱۳/۱۹م در شبه قاره تأسیس شد.

مهم ترین این چاپخانه ها عبارت است از: ۱. چاپخانه احمدی در پنجره (کلکته). این چاپخانه توسط سید عبدالله حسینی که جانشین سید احمد شهید، بنیان گذار فرقه وهابی در شبه قاره بود، در ۱۲۴۰ق تأسیس شد. او خود ۲۵ سال اداره آن را برعهده داشت (قادری، ۱۹۷، ۲۴ - ۱۹۸). پس از درگذشت عبدالله حسینی، محمد فیض الله مدیر چاپخانه شد. کتابهای متعددی در این چاپخانه به چاپ رسیده که از آن میان می توان این آثار را نام برد: تنبیه الغافلین (۱۲۴۳ق)؛ تفسیر مقبول (۱۲۵۰ق)؛ چهل احادیث (۱۲۵۰ق) و تفسیر حسینی (۱۲۷۴ق) (نوشاهی، ۱۹۲). ۲. چاپخانه احمدی، دهلی که توسط شیخ وجیه الدین احمد تأسیس شد (نذیر احمد، ۴۵). برخی آثار فارسی این چاپخانه به قرار زیر است: الدلیل القوی علی ترک القراءه المقتدی (۱۲۷۰ق)؛ حسن العقیده، المقامه الوضیة فی النصیحة والوصیة (۱۳۱۷ق)؛ انفس رحیمیة (۱۲۶۹ق)، انتباه فی سلاسل اولیاء الله (۱۳۱۱ق)، (اختر راهی، ۱۷، ۳۳، ۴۳، ۷۴-۷۳، ۱۲۰، ۲۰۹)؛ مقامات مظهری، لطایف خمسہ (۱۲۶۹ق) (قادری، ۱۵۶). ۳. چاپخانه احمدی در آگره که توسط سبحان الله تأسیس شد (صدیقی، ۴۵۳). ۴. چاپخانه احمدی در شاهدرد (دهلی) که توسط مولوی عبدالرحمان در ۱۲۶۵ق تأسیس شد و ظفر علی مدیریت آن را برعهده داشت (نقوی، ۱۴). در دهلی دو چاپخانه دیگر با نام احمدی وجود داشت. یکی نزدیک تپه اصلی (بهاری املی) که توسط میرزا احمد شاه در ۱۲۷۹ق تأسیس شد و مدیر آن شیرمحمدخان بود و دیگری چاپخانه ای که احمدحسن در ۱۳۰۰ق بنیاد نهاد. ۵. چاپخانه احمدی اتاوه که توسط میر کاظم ذاکری در ۱۳۰۴ق دایر شد و میرزا آغاعلی مدیر آن بود. ۶. چاپخانه احمدی لکهنو که میر محمد آن را در ۱۲۹۹-۱۳۰۰ق بنیان نهاد. ۷. چاپخانه احمدی جونپور که در ۱۲۷۴ق تأسیس شد. ۸. چاپخانه احمدی حیدر آباد که در ۱۳۰۱ق آغاز به کار کرد. افزون بر این، چاپخانه های دیگری نیز به نام احمدی وجود داشته است. مقامات مولانا روم تألیف حافظ احمدعلی خان رامپوری (۱۳۱۹ق)، از آثار چاپخانه احمدی رامپور است (اختر راهی،

۲۲۳). کتابهای فارسی دره غلطان (۱۳۰۳ق) و صرف بهایی نیز در چاپخانه احمدی لاهور به چاپ رسید (نوشاهی، ۵۲۸). تنویر القلوب به فارسی (اختر راهی، ۱۴) و راه نجات در چاپخانه احمدی کانپور چاپ شده است (قادری، ۷۲).

منابع: اختر راهی، ترجمه های متون فارسی به زبانهای پاکستانی، اسلام آباد ۱۴۰۶ق / ۱۹۸۶م؛ صدیقی، محمد عتیق، هندوستانی اخبارنویسی کمپتی کی عهد مین، علیگره ۱۹۵۷م؛ قادری محمد ایوب، اردو نثر کی ارتقاء مین علما کاحصه، لاهور ۱۹۸۸م؛ نقوی، سید محمد اشرف، سوانح عمری اخبارات (حصه اول) اختر شاهنشاهی، لکهنو ۱۸۸۷م؛ نوشاهی، عارف، فهرست کتابهای فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانه گنج بخش، اسلام آباد ۱۹۸۶م، نیز:

Nazir Ahmad, *Oriental Presses of the World*, Lahore 1985.

عارف نقوی